

SECTION: LAW SCIENCES.

SEKCJA: NAUKI PRAWNICZE.

How to cite: Bozhko, D. (2024). The Impact of International Standards on the Development of Labor Legislation in Ukraine: Analysis and Prospects. *The Science of Tomorrow: Innovative Approaches and Forecasts*. (pp. 9-13). Futurity Research Publishing. <https://futurity-publishing.com/the-science-of-tomorrow-innovative-approaches-and-forecasts-archive/>

The Impact of International Standards on the Development of Labor Legislation in Ukraine: Analysis and Prospects

Божко Дар'я Валеріївна

к.ю.н., старший викладач, ХНУ імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи 4, Харків 61022,
d.bozhko25345@ukr.net , <https://orcid.org/0000-0002-2244-1515>

Accepted: March 13, 2024 | **Published:** March 26, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The influence of international standards on the development of labor legislation in Ukraine is tangible and continues to strengthen the protection of the rights and interests of employees, contributing to the improvement of the quality of labor and living standards of Ukrainian citizens. The study is aimed at revealing the peculiarities of the impact of international standards on the development of labor legislation in Ukraine. The research was conducted using the methods of analysis, synthesis, description, induction and deduction, and generalization. In the course of writing this article, the author analyzed the number of ILO Conventions ratified by Ukraine in comparison with other countries, systematized the principles on which the socio-economic policies of European countries are based, and highlighted the prospects for the development of the impact of international standards on the development of labor legislation in Ukraine.

Keywords: employees, labor standards, legislation, convention.

Вступ

Україна, прагнучи до євроінтеграції у економічний простір та підвищення конкурентоспроможності своєї економіки, зазнає значних змін у сфері трудового законодавства. Одним із основних факторів, що впливає на цей процес, є узгодження національних норм із міжнародними стандартами у сфері праці. Інтеграція українських законодавчих норм до світових стандартів та практик відображається на різних аспектах праці: від умов праці та соціального захисту до забезпечення рівних можливостей та дотримання прав людини. Процес гармонізації вимагає аналізу як самого тексту міжнародних документів, так і способів їх реалізації в національному законодавстві. Результати такого аналізу дадуть змогу визначити переваги та недоліки існуючої практики та впровадити необхідні зміни для покращення регулювання трудових відносин.

Мета роботи полягає в дослідженні впливу міжнародних стандартів на розвиток трудового законодавства України.

Досягнення мети зумовлює необхідність виконання таких завдань:

- 1) оцінка кількості ратифікованих Україною конвенцій МОП порівняно з іншими країнами;
- 2) систематизація принципів, на яких будується соціально-економічна політика європейських держав;
- 3) виокремлення перспектив подальшого розвитку впливу міжнародних стандартів на розвиток трудового законодавства України.

Результати дослідження

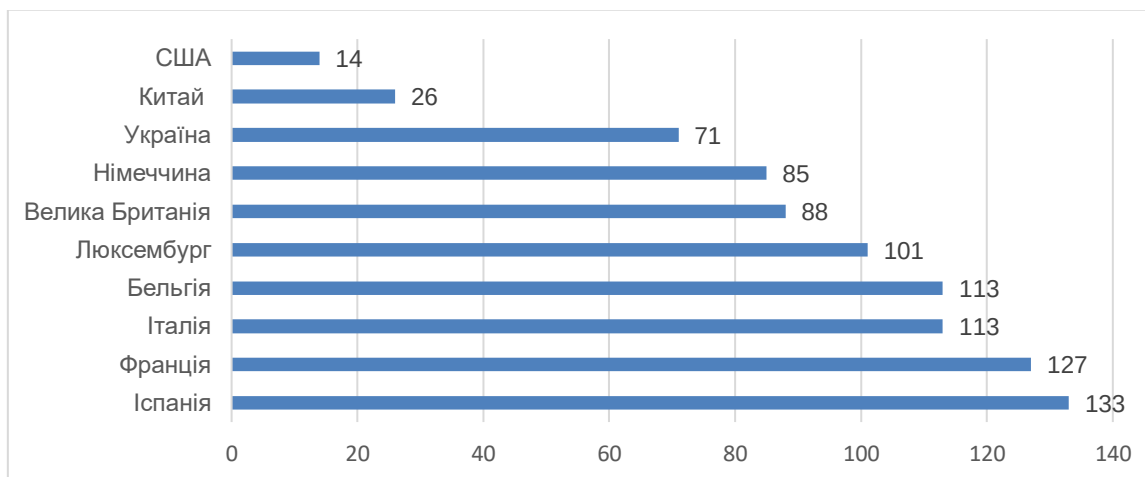
Дотримання стандартів прав і свобод людини, які передбачені нормами національного та міжнародного права, з метою забезпечення належного рівня життя та розвитку особистості є головним завданням усіх демократичних країн та міжнародної спільноти, оскільки ця діяльність передуює досягненню миру та стійкого зростання. Міжнародні стандарти організації праці є орієнтиром для всіх країн світу на шляху до впровадження правового механізму консолідації соціально-економічних і закріплення соціально-економічних цінностей. Визначення прав людини у сфері праці міжнародними актами надає поштовх державам забезпечувати рівні та гідні умови праці, уникаючи будь-яких ознак дискримінації.

Одним із основних документів, який визначає міжнародні стандарти у сфері праці, є Конвенція Міжнародної організації праці (МОП). Цей документ регулює широкий спектр питань, пов'язаних із умовами праці, соціальним захистом робітників, безпекою та охороною здоров'я на робочому місці, а також правами працівників на рівність, недискримінацію. Відповідно до положень цієї Конвенції, країни-учасниці зобов'язані приймати відповідні законодавчі акти та здійснювати контроль за їх виконанням для забезпечення дотримання прав працівників та створення сприятливих умов для праці. Слід зазначити, що кількість ратифікованих Україною

конвенцій МОП є середньою порівняно з іншими 187 країнами-членами цієї міжнародної організації. Для розуміння статистики ратифікації конвенцій автором сформовано список країн за кількістю ратифікованих конвенцій МОП.

Рисунок 1

Кількість ратифікованих конвенцій МОП Україною порівняно з іншими країнами

Джерело: побудовано автором на основі (Information System)

Отже, така обставина свідчить про перспективи подальшого збільшення кількості ратифікованих конвенцій МОП в Україні, що сприятиме зміцненню її міжнародного авторитету, а також виконуватиме суто внутрішньодержавну практичну функцію, даючи змогу вдосконалювати національне трудове законодавство з використанням вже апробованих та уніфікованих стандартів (Sievidova et.al., 2022).

У цьому контексті варто також зазначити, що принципи є визначальною категорією в правовій системі всіх континентальних європейських країн. Досвід багатьох європейських держав, в конституціях яких вони визначаються як правові та соціальні, свідчить про те, що їх соціально-економічна політика ґрунтується на таких принципах (табл. 1):

Таблиця 1

Принципи, на яких будується соціально-економічна політика європейських країн

№	Принцип	Роз'яснення
1	Економічна свобода людини та визнання права підприємців, їх об'єднань, найманих працівників та їх профспілок на тарифну автономію, засновану на принципах соціального партнерства.	Це означає, що уряд та роботодавці спільно з профспілками працівників приймають рішення щодо умов праці, заробітної плати, соціальних гарантій та інших аспектів трудових відносин. Соціальне партнерство передбачає взаємну довіру, взаєморозуміння та співробітництво між усіма сторонами – державою, роботодавцями та профспілками працівників.
2	Довіра до регулюючої ролі ринку через механізми попиту та пропозиції, ціноутворення та конкуренції.	Принцип відображає бажання створити баланс між ринковими силами і державним втручанням для досягнення спільної мети – забезпечення добробуту та соціальної справедливості в суспільстві. Але при цьому

		припускається відповідальність держави за вплив ринкових сил та створення умов для регулювання економічного та соціального життя, спрямованого на забезпечення добробуту громадян.
3	Соціальна справедливість та солідарність у суспільстві.	Соціальна справедливість та солідарність у суспільстві, зокрема через податковий перерозподіл доходів від багатих до бідних та залучення дієздатних осіб до трудового процесу й забезпечення соціальної відповідальності за громадян, які не можуть працювати або вже не працюють.
4	Участь працівників в управлінні виробництвом та в розподілі, як у суспільному, так і в державному житті, що розвиває різні форми економічної демократії.	Принцип спрямований на створення більш демократичного та справедливого суспільства, де працівники мають можливість брати участь у формуванні економічної політики та впливати на умови своєї праці і життя.

Джерело: створено автором на основі: Клименко (2019); Sievidova et.al. (2022)

Отже, ці принципи глибоко розкривають зміст права, його основи, закономірності суспільного життя, тенденції та потреби суспільства. З одного боку, вони виражають закономірності, а з іншого – є загальновизнаними нормами, які застосовуються у всіх сферах правового регулювання та поширюються на всі суб'єкти. Ці норми можуть бути прямо сформульовані в законі або випливають із загального змісту законодавства. Також варто зазначити, що система соціального захисту може бути ефективною за умови дотримання невід'ємних принципів організації соціального захисту.

Соціальна складова частина діяльності сучасної держави стабільно збільшується. Наприклад, в Україні кількість осіб, які потребують соціального захисту, вже перевищує кількість працюючих громадян (Клименко, 2019). Особливо зараз, коли Україна перебуває в умовах війни, зменшення надходжень до державного бюджету призвело до загострення проблеми фінансування заходів соціального захисту населення, що погіршило умови для найбільш уразливих категорій населення, таких як діти, пенсіонери, інваліди, самотні громадяни похилого віку, безробітні та багатодітні сім'ї.

Україна також спирається на вище визначені принципи в соціально-економічній політиці, але реалізація їх має свої особливості. На прикладі економічної свободи та визнання прав підприємців, працівників і їх профспілок на тарифну автономію, Україна також прагне забезпечити співпрацю між урядом, роботодавцями та профспілками у вирішенні трудових питань й регулюванні умов праці. Проте на практиці виникають певні труднощі у забезпеченні ефективного соціального партнерства через відсутність довіри між сторонами, недостатню участь громадськості у прийнятті рішень та інші системні проблеми, які перешкоджають реалізації принципів соціального партнерства в повному обсязі. Щодо довіри до регулюючої ролі ринку, Україна також намагається забезпечити баланс між ринковими механізмами та державним втручанням, але наявність корупції, недостатня ефективність регуляторного механізму та інші фактори призводять до нестабільності та нерівності у ринковій економіці.

Одна з основних перспектив посилення впливу міжнародних стандартів на розвиток трудового законодавства України полягає у продовженні активної гармонізації внутрішнього законодавства з міжнародними стандартами, зокрема нормами Міжнародної організації праці та іншими міжнародними актами у сфері праці. Ця гармонізація дасть змогу створити сприятливе трудове середовище в Україні, що відповідає вимогам світових стандартів та сприяє розвитку громадянського суспільства. Крім того, розширення співпраці з міжнародними організаціями та участь у міжнародних проєктах у галузі праці мають сприяти впровадженню сучасних підходів та кращих практик у трудове законодавство України. Важливим є також забезпечення ефективності механізмів моніторингу виконання міжнародних зобов'язань з питань праці, що дасть змогу ефективно впроваджувати та захищати права працівників відповідно до міжнародних стандартів.

Висновки

Таким чином, можна зробити висновок, що вплив міжнародних стандартів на розвиток трудового законодавства України відіграє важливу роль у процесі формування сучасної трудової політики та захисту прав працівників. Інтеграція міжнародних норм та стандартів у внутрішнє законодавство сприяє створенню сприятливого трудового середовища, захисту працівників від будь-якої форми дискримінації та забезпеченню гідних умов праці. Дотримання міжнародних стандартів у цій сфері є не лише зобов'язанням перед міжнародним співтовариством, а й підтвердженням відданості принципам прав людини та соціальної справедливості.

Література

- Клименко, А. Л. (2019). *Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст*. Харків: Юрайт.
- Sievidova, I. O., Mohilevskyi, L. V., & Sychova, V. V. (2022). Implementation of international experience of legal regulation of public employees' labor rights. *Law and Safety*, 4 (87), 81. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.4.07>
- International Labour Organization. (n.d.). *Ratifications by country*. Information System on International Labour Standards. Retrieved from <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11001>